

Zpráva ze zahraniční cesty

International Copyright-Literacy Event with Playful Opportunities for Practitioners and Scholars (ICEPOPS 2018)

3. dubna 2018

Librarians Information Literacy Annual Conference (LILAC 2018)

4. – 6. dubna 2018

Velká Británie, Liverpool

účastník: Mgr. Michaela Morysková

Letošnímu ročníku konference LILAC (Librarians Information Literacy Annual Conference) předcházela nová satelitní konference ICEPOPS (International Copyright-Literacy Event with Playful Opportunities for Practitioners and Scholars), obě tyto konference se konaly v Liverpoolu na University of Liverpool po sobě ve dnech 3. – 6. dubna 2018. Díky finanční podpoře AKVŠ (Fond podpory zahraničních cest) a Ústřední knihovny ČVUT v Praze jsem měla jedinečnou možnost zúčastnit se obou těchto akcí.

ICEPOPS 2018

Tato konference se letos konala poprvé. Jejími iniciátory a „duchovními otci“ jsou Jane Secker a Chris Morrison (zástupci organizující UK Copyright Literacy a CILIP's Information Literacy Group), kteří jsou velmi aktivními propagátory podpory a šíření povědomí o autorsko-právní gramotnosti i za hranicemi Velké Británie. Např. jsou známí svými neotřelými prezentacemi věnovanými různým aspektům autorsko-právní ochrany na konferenci ECIL nebo díky svojí publikaci *Copyright and E-learning*. Akce se zúčastnilo kolem 70 delegátů z Velké Británie, USA, Austrálie, Nového Zélandu, Maďarska, Švédska, Švýcarska a České republiky.

Zdroj: https://ukcopyrightliteracy.files.wordpress.com/2018/04/img_6578.jpg

Po krátkém úvodním slovu začal velmi nabitý a akční program konference¹, který nikomu nedovolil ani na chvíli polevit v pozornosti nebo se nudit. V průběhu pouze tohoto 1 dne vystoupili 2 keynote a 2 přednášející², byla představena desková hra *Publishing Trap*, účastníci si vyzkoušeli navrhnout vlastní hru na zadané „copyrightové“ téma³, uspořádalo se tzv. *World Cafe*. V této části programu, které bylo vyhrazeno 40 minut, mělo 14 přednášejících přidělený stůl, kde měli účastníky seznámit během 5 minut se svým příspěvkem. Účastníci mohli chodit od jednoho stolu ke druhému a poslechnout si to, co je zajímalo. V bloku *Lightning Talks*, což by se mohlo přeložit jako bleskové zprávy, byly v 5 minutových, přísně dodržovaných, vstupech prezentovány zkušenosti a nápady různých subjektů, kterých se autorsko-právní problematika nějakým způsobem týká. Jednalo se převážně o zástupce knihoven a univerzit, zastoupeni byli ale i nakladatelé, média a právníci. Na závěr si mohli účastníci prověřit své znalosti autorského práva při *Game Show*, kterou nás prováděl poradce pro autorské právo z Harvardské univerzity Kyle K. Courtney (viz obrázek).

Zdroj: https://ukcopyrightliteracy.files.wordpress.com/2018/04/img_6658.jpg

Milým oživením i energetickým povzbuzením konference byla lízátka a cupcakes s logem sponzora – Copyright Licensing Agency (viz obrázek).

Zdroj: https://ukcopyrightliteracy.files.wordpress.com/2018/04/img_6519.jpg

¹ <https://copyrightliteracy.org/upcoming-events/icepops-international-copyright-literacy-event-with-playful-opportunities-for-practitioners-and-scholars/icepops-2018-photos-and-presentations/>

² <https://copyrightliteracy.org/upcoming-events/icepops-international-copyright-literacy-event-with-playful-opportunities-for-practitioners-and-scholars/icepops-keynotes/>

³ Pro ilustraci: Naše skupina (viz první obrázek) dostala zadání navrhnout hru pro nově příchozí fotbalisty do FC Liverpool, která by je jednoduchou a zábavnou formou seznámila se základy duševního vlastnictví, které by měli znát a měli umět aplikovat (třeba při používání klubového znaku).

V přednesených příspěvcích v různých formách zaznělo, že autorské právo (a vůbec právo duševního vlastnictví) je sice velmi komplikované, matoucí a neurčité, ale v současné době je potřeba se v této problematice alespoň základně orientovat. Neboť kdokoli (a na akademické půdě obzvlášť) se může ocitnout v situaci, kdy bude pracovat s autorskými díly či sám autorské dílo vytvoří, bude potřebovat vědět, kdo vlastní/nevlastní autorská práva. Nicméně výuku tohoto vážného tématu lze pojmout i zábavnou a hravou formou, což bylo ukázáno ve většině příspěvků. Např.:

- Kvízy: odpovědi ano/ne; co je/není správné užití autorského díla
- Deskové hry/online aplikace: scénáře/příběhy, kde soutěžící rozhodují o tom, co je/není pravdivé a správné s ohledem na autorské právo, případně musí vysvětlit proč
- Karty: stručné odpovědi na otázky vztahující se k autorskému právu
- Problem-based learning: řešení situací, které se v autorském právu často opakují
- Videá: výuková videa, detektivní příběhy, animace (k tomu zazněla i prezentace jak taková videa dobře natočit „svépomocí“)
 - [Copyrightuser.org](https://copyrightuser.org), crackingideas.com, open.ed.ac.uk
- Vycházky/mobilní aplikace: prohlídka míst s komentářem/ukázkou různých forem duševního vlastnictví a autorského práva
- Karaoke Shower: kampaň Intellectual Property Organization, která uskutečnila turné po Velké Británii; jejím cílem bylo upozornit na význam hudby v běžném životě a zároveň informovala o autorském právu a jeho významu pro prosperitu hudebního průmyslu
- Učení se pomocí výroby vlastní © hry v rámci výuky autorského práva

Kromě výše popsaného mě zaujala aktivita Glasgow Caledonian Univeristy, která vytváří online *Copyright Advisor* (<https://edshare.gcu.ac.uk/3608/2/index.html>), což by měl být pomocník (navigátor) při rozhodování o možnostech užití vybraných druhů autorských děl. Zajímavý byl i návrh, aby se v příštích ročnících věnovala pozornost i zhodnocení úspěšnosti/neúspěšnosti jednotlivých způsobů výuky a prezentování autorsko-právní problematiky.

Myslím si, že průběh prvního ročníku této konference nasadil vysokou laťku pro další své pokračovatele, které, podle pozitivních reakcí účastníků i organizátorů, budou nejspíše následovat. Nejenže obsahově je zaměření konference velmi aktuální, speciálně pro univerzitní prostředí, ale také její zvolená forma je sympatická. I přesto, že je celkem náročná na pozornost a vyžaduje, na konferencích ne zcela obvyklé, množství aktivity posluchačů.

LILAC 2018

Konference LILAC je určena pro knihovní a informační profesionály, kteří se věnují informačnímu vzdělávání a kteří chtějí zlepšovat a rozšiřovat své dovednosti a znalosti vztahující se k informační gramotnosti.

Během letošního 14. ročníku vystoupili 3 zvaní přednášející⁴, v paralelních sekcích zaznělo kolem 45 příspěvků. Účastníci navíc měli příležitost se neformálně setkávat a diskutovat v průběhu různých doprovodných akcí – uvítací recepce, posterové sekce, slavnostní večeře, exkurze po liverpoolských knihovnách.

LILAC pořádá britská organizace CILIP's Information Literacy Group a co jsem měla možnost pozorovat, většina přednášejících i témat prezentovalo zkušenosti ze Spojeného království, případně ze zemí Commonwealthu a z USA. To ale neznamená, že tyto zkušenosti a postřehy by nebyly přínosem i pro zahraniční auditorium. Naopak, relativně dlouhodobé zkušenosti s různými aspekty informační gramotnosti mohou být inspirací dalším.

Tato akce má pověst, že příspěvky jsou zde hodně prakticky zaměřené. Letos se však hodně řečníků, včetně zvaných (keynote), zabývalo tím, co vše by se mělo chápat pod pojmem informační gramotnost (viz program⁵) a zdůrazňovali význam správné, efektivní a etické práce s informacemi. Jaké dovednosti a znalosti by měly být nově vyučovány s ohledem na celospolečenské faktory, jako jsou internet, měnící se způsoby komunikace, nové technologie, potřeba kritického myšlení, fake news aj. Toto letošní více teoretické pojetí pravděpodobně je reakcí na potřebu změn v této oblasti, tak i na aktivity CILIP. Už loni se totiž na LILAC mělo diskutovat znění nové definice informační gramotnosti, kterou poté Rada CILIP schválila v listopadu 2017.

Co mě zaujalo:

- *CILIP Definition of Information Literacy 2018*⁶

Tento materiál byl k dispozici na stánku CILIP. Částečně vychází z Alexandrijské proklamace (UNESCO), aktualizovaných Standardů informační gramotnosti (ACRL) a z Nových osnov informační gramotnosti (New Curriculum for Information Literacy - ANCIL). Obsahuje novou definici informační gramotnosti v širším kontextu (IL and Everyday life, IL and Citizenship, IL and Education, IL and the Workplace, IL and Health). Zdůrazňuje celoživotní (nejen odbornou) potřebu umět hledat, hodnotit, efektivně a eticky využívat informace. Vyzdvižen je zde i význam informačních profesionálů při šíření těchto dovedností a znalostí.

⁴ <https://www.lilacconference.com/lilac-2018/keynote-speakers>

⁵ <https://www.lilacconference.com/lilac-2018/conference-programme>

⁶ <https://infolit.org.uk/ILdefinitionCILIP2018.pdf>

- BOND, Michelle: *Teaching referencing using Lego*

Citování je jednou z klíčových dovedností v akademickém prostředí, ale zároveň ne zcela atraktivní. Pro oživení a uvolnění atmosféry lze proto použít na začátku lekce LEGO, což bylo možné si vyzkoušet přímo v průběhu tohoto workshopu. Účastníkům byly přiděleny LEGO kostky se zadáním, ať z nich postaví model, co pro ně představuje citování. Poté se jednotlivé modely ukázaly ostatním a popsalo se, co mají znamenat. Získaly se tak rozmanité definice citování, ze kterých se mohlo vyjít při úvodu do problematiky citování a jejího významu. Na závěr lekce se diskutovalo o možnostech využití tohoto způsobu výuky - tuto metodu lze použít i na konci hodiny k opakování, nebo by bylo možné místo kostek použít modelínu, případně lze kreslit (tady je nebezpečí, že ne všichni rádi a ochotně kreslí).

- BOND, Michelle: *A Kahoot quiz about Kahoot quizzes (for teaching) – poster*

Představení a diskuze o možnostech free software Kahoot pro tvorbu kvízů, které lze připravit pro výuku. O tomto software zazněla zmínka i na konferenci ICEPOPS, že se s ním dají kvízy snadno připravovat.

- GANDOUR, Aurélie: *Teaching referencing to students new to Higher Education*

Na této lekci jsme si mohli vyzkoušet, jak může probíhat výuka citování studentů středních škol, aby to pro ně bylo snadněji zvládnutelné i zábavné a poučné. Důležité je rozdělit výuku tématu na menší úseky, v jejich rámci je pak dobré zařadit plnění dílčích úkolů. Studenti se aktivně zapojí, v jednotlivých krocích mají větší možnost uspět a postupně zvládnout celou látku.

- BEDFORD, David: *Developing and delivering a learning and teaching support offer*

Přednášející nám (formou vyprávění pohádky) popsal způsob propagace knihovny a jejích programů informačního vzdělávání mezi akademickými pracovníky v kampusu Universities at Medway. V knihovně sestavili *Nabídku podpory učení a výuky*, kde je konkrétně sepsáno, jak mohou knihovníci přispět k výuce studentů, je zde zdůrazněna flexibilita nabídky – přizpůsobení se požadavkům učitelů, zaměření jednotlivých oborů. Tuto nabídku všude prezentovali, informovali o ní na různých jednáních a po roce se ukázalo, že míra podpory poskytované knihovnou se výrazně zvýšila.